

สรุปรายละเอียดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาค เรื่อง Knowledge Management at Regulatory Bodies and Their Technical Support Organizations and on Information and Communication Technology Interfaces

ระหว่างวันที่ ๙ – ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙

ณ Korea Institute of Nuclear Safety (KINS) เมืองแดจอน ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีใต้
จัดโดย Asian Nuclear Safety Network และ International Atomic Energy Agency
โดยนางสาวกรรณิกา มณีวรรณ นักวิชาการเผยแพร่ชำนาญการพิเศษ

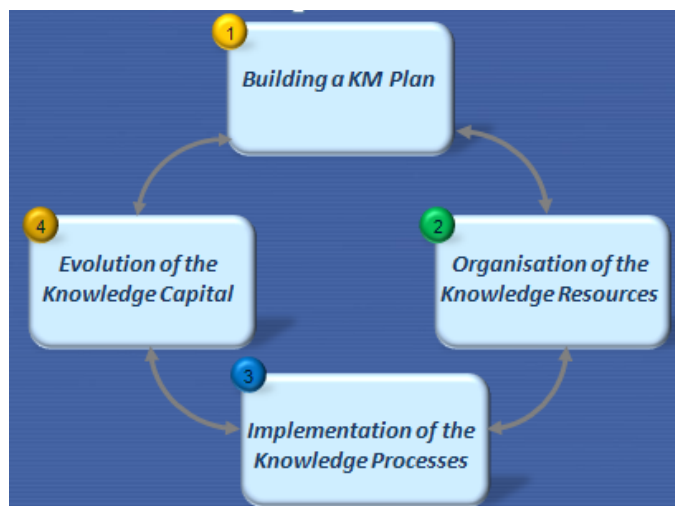
.....

ภาพรวมการพัฒนาการล่าสุดของทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศในการจัดการองค์ ความรู้ของหน่วยงานกำกับดูแลและหน่วยงานสนับสนุน

Mr. Geza Macsuga วิทยากรจาก IAEA ได้นำเสนอภาพรวมเกี่ยวกับการพัฒนาล่าสุด และกิจกรรมใน
พื้นที่การจัดการความรู้ของ IAEA การนำเสนอครอบคลุมถึงการเชื่อมโยงการศึกษา การฝึกอบรมและมาตรฐาน
ความปลอดภัยของ IAEA อธิบายคำนิยามสำหรับการเสริมสร้างศักยภาพและ 4 เสาหลัก ได้แก่ การศึกษาการ
ฝึกอบรม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการจัดการความรู้และเครือข่ายความรู้ ได้นำเสนอวิธีการเชิงกลยุทธ์
เพื่อการศึกษาและการฝึกอบรมในด้านความปลอดภัยนิวเคลียร์ ในระยะเวลา ๒๐๑๓ – ๒๐๒๐ การบริการ
ทั่วไปที่ IAEA สนับสนุนแนวทางเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ การบริการตรวจสอบและเครื่องมือ หลักสูตรและการเรียนรู้
ในทางปฏิบัติ การพัฒนาอย่างยั่งยืน และเครือข่ายความรู้ ทั้งนี้ IAEA ได้ริเริ่มการพัฒนารายงานด้านความ
ปลอดภัยในการจัดการความรู้ในหน่วยงานกำกับดูแลและหน่วยงานสนับสนุน

ช่วงที่ ๑ ร่างรายงานความปลอดภัยสำหรับการจัดการความรู้ในหน่วยงานกำกับดูแลและ หน่วยงานสนับสนุน

Mr. J-L. Ermine ผู้เชี่ยวชาญจาก IAEA นำเสนอเกี่ยวกับสถานะปัจจุบันของร่างรายงานความ
ปลอดภัยสำหรับการจัดการความรู้ในองค์กรกำกับดูแล โดยนำเสนอภาพรวมคร่าวๆ ของร่างรายงานความ
ปลอดภัย ได้แก่ ความเป็นมา วัตถุประสงค์ โครงสร้างและสถานะของขั้นตอน โดยมีการนำเสนอวิธีการในการ
วิเคราะห์โครงสร้างความรู้ และแนะนำวงจรของการจัดการความรู้ ดังนี้

๑. การสร้างแผนการจัดการความรู้ (Building a KM Plan)

ศึกษาได้จากภาคผนวกหมายเลข ๔ เครื่องมือการประเมินความรู้ที่สำคัญ (Annex n°4 Critical Knowledge Assessment Tool) และภาคผนวกหมายเลข ๕ แบบสำหรับแผนการจัดการความรู้ (Annex n°5 Template for KM plan)

๒. การจัดการทรัพยากรความรู้ (Organisation of the Knowledge Resources)

ศึกษาได้จากภาคผนวกหมายเลข ๖ การขัดเกลาเอกสารความรู้ (Annex n°6 Elaborating Knowledge Based Documents) ภาคผนวกหมายเลข ๗ การออกแบบหนังสือความรู้ (Annex n°7 Design of Knowledge Books) และภาคผนวกหมายเลข ๘ การอธิบายขั้นตอนบทเรียนที่ได้รับ (Annex n°8 Lessons Learned Process Description)

๓. การดำเนินการตามกระบวนการความรู้ (Implementing KM Processes)

ศึกษาได้จากภาคผนวกหมายเลข ๙ เครื่องมือสำหรับการประเมินวุฒิภาวะของชุมชน (Annex n°9 Tool for Community Maturity Assessment) ภาคผนวกหมายเลข ๑๐ แนวทางสำหรับขั้นตอนการดำเนินการถ่ายโอนความรู้ (Annex n°10 Guide for Implementing a Knowledge Transfer Process)

๔. การพัฒนาการคลังความรู้ (Evolution of the Knowledge Capital)

ศึกษาได้จากภาคผนวกหมายเลข ๑๑ ความรู้จากกระบวนการนวัตกรรม (Annex n°11 A Knowledge Based Innovation Process) ภาคผนวกหมายเลข ๑๒ เครื่องมือสำหรับการประเมินความสมบูรณ์ของนวัตกรรม (Annex n°12 Tool for Innovation Maturity Assessment)

และได้มีการสรุปสาระสำคัญของผลของการสัมมนาที่ผ่านมาที่จัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๘ ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศอินโดนีเซีย เพื่อให้ทราบกิจกรรมก่อนหน้านี้ และความสัมพันธ์ของโครงการในปัจจุบัน และนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือความรู้ (Knowledge Book) เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหนังสือความรู้ กระบวนการและวิธีการที่จะจัดทำ โครงสร้าง และวัตถุประสงค์ในการจัดการความรู้ (โดยใช้เครื่องมือการจัดการความรู้หมายเลข ๒, ๔ และ ๕)

ช่วงที่ ๒ การประมวลความรู้

- การประมวลความรู้ : เครื่องมือหมายเลข ๖ "วิธีการเขียนเอกสารความรู้"

(Tool n°6 How to write a Knowledge based document)

นำเสนอครอบคลุมเฉพาะเครื่องมือหมายเลข ๖ โดยได้อธิบายวิธีการเขียนเอกสารความรู้พื้นฐานไว้ในร่างรายงานความปลอดภัย ซึ่งการเขียนเอกสารความรู้พื้นฐาน ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน ในระยะแรกเค้าโครงจะต้องมีการทำอย่างประณีต เนื้อหาจะต้องมีรายละเอียด และเนื้อหาสุดท้ายจะต้องมีการปรับให้เข้ากับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ ๑ อธิบายรายละเอียดกรอบการทำงาน (Elaborate the framework)

หัวข้อและขอบเขตของความรู้จะต้องมีการระบุไว้อย่างชัดเจน จะต้องมีการระบุผู้อ่านที่อาจเกิดขึ้น เพื่อที่เอกสารความรู้จะได้รับการออกแบบออกมาในรูปแบบที่มีลักษณะที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ ๒ อธิบายรายละเอียดเนื้อหา (Elaborate the content)

เนื้อหาจะต้องมีการจัดทำอย่างประณีต ขั้นแรกต้องระบุแหล่งความรู้ เช่น กลุ่มของผู้เชี่ยวชาญและเครือข่าย การประชุมระดับมืออาชีพ การปฏิบัติและแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ในขั้นตอนนี้ จะต้องมีการดำเนินการวิเคราะห์ และจัดการโครงสร้างของความรู้ ซึ่งแบ่งเป็น ๖ ประเภท ได้แก่ กิจกรรม (Activities) ปรากฏการณ์ (Phenomena) ประวัติศาสตร์ (History) ความรู้ (Know-how) แนวคิด (Concepts) วิวัฒนาการ (Lineages, Evolution)

ขั้นตอนที่ ๓ ปรับปรุงเนื้อหา (Adapt the content)

จะต้องมีการสังเคราะห์องค์ประกอบของความรู้ มีความชัดเจน หลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อน มีการระบุ
ชิ้นส่วนของความรู้ และถ้ามีความจำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงความรู้ ชิ้นส่วนของความรู้ต่าง ๆ จะสนับสนุนซึ่ง
กันและกัน

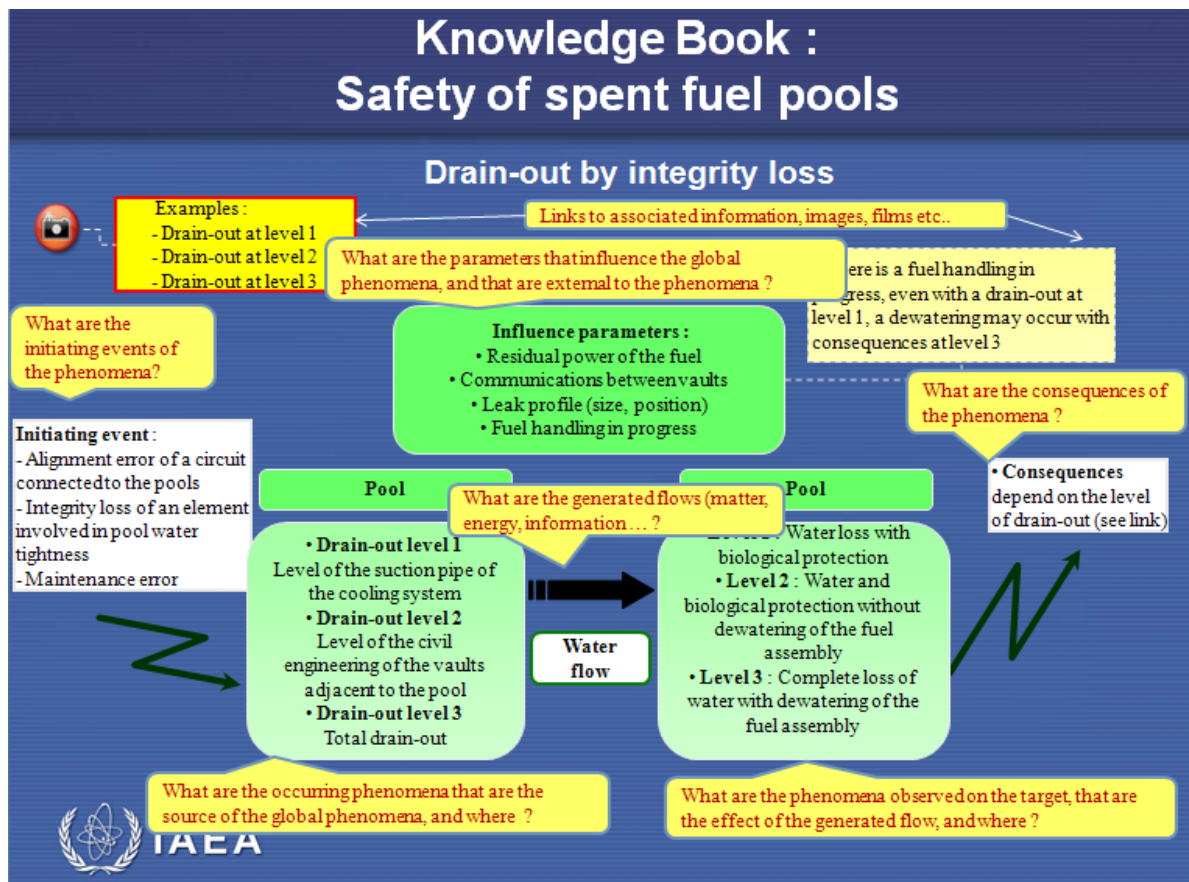
- การประมวลความรู้ : เครื่องมือหมายเลข ๗ "การออกแบบหนังสือความรู้"
(Tool n°7 Design of Knowledge Books)

เครื่องมือนี้จะช่วยในการออกแบบหนังสือความรู้ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญของการบันทึกความรู้แบบฝังลึก
(Tacit Knowledge) ของบุคลากรในองค์กร

โดยสามารถแบ่งประเภทของหนังสือความรู้ได้เป็น ๖ ประเภท ดังนี้

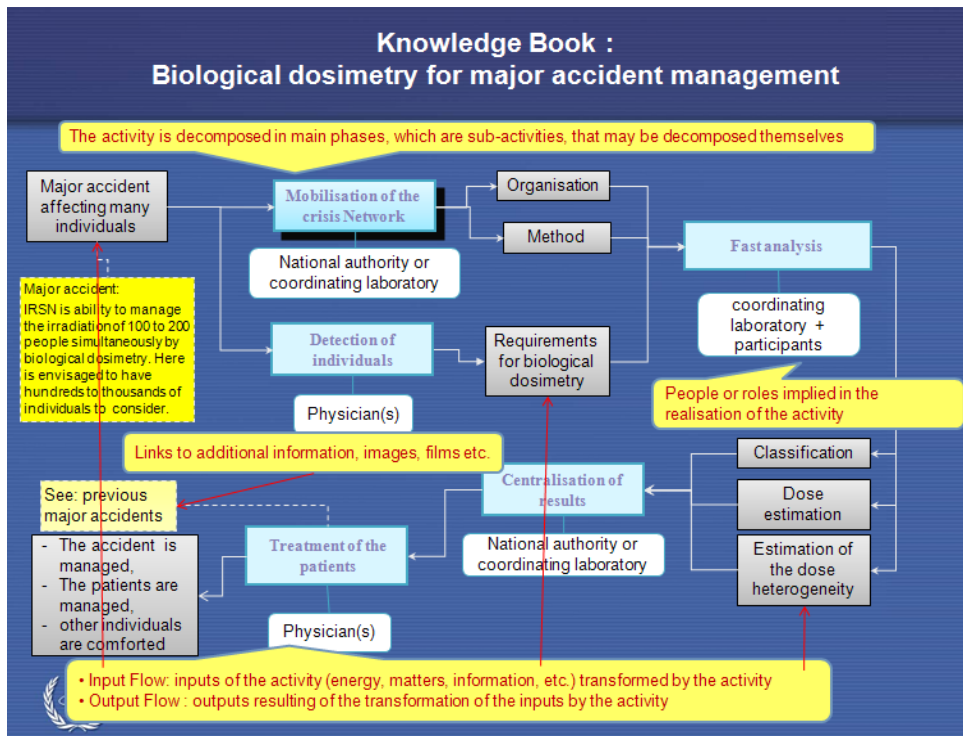
๑. ปรากฏการณ์ (Phenomena)

เป็นหนังสือความรู้ที่อธิบายความรู้ในลักษณะรูปแบบเหตุการณ์ หรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก
ปรากฏการณ์ ดังตัวอย่างหนังสือความรู้ "ความปลอดภัยของบ่อเก็บเชื้อเพลิงใช้แล้ว"

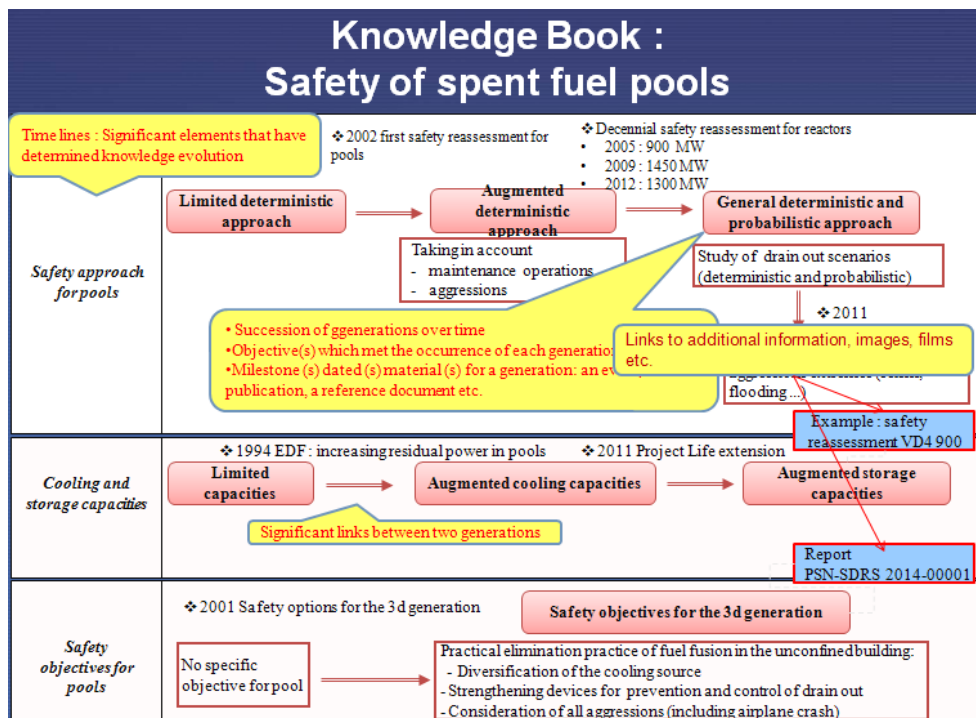
๒. กิจกรรม (Activities)

เป็นหนังสือความรู้ที่อธิบายความรู้ในลักษณะรูปแบบกิจกรรม หรือกระบวนการ ดังตัวอย่างหนังสือความรู้ “การวัดปริมาณรังสีทางชีวภาพสำหรับการจัดการอุบัติเหตุขนาดใหญ่”

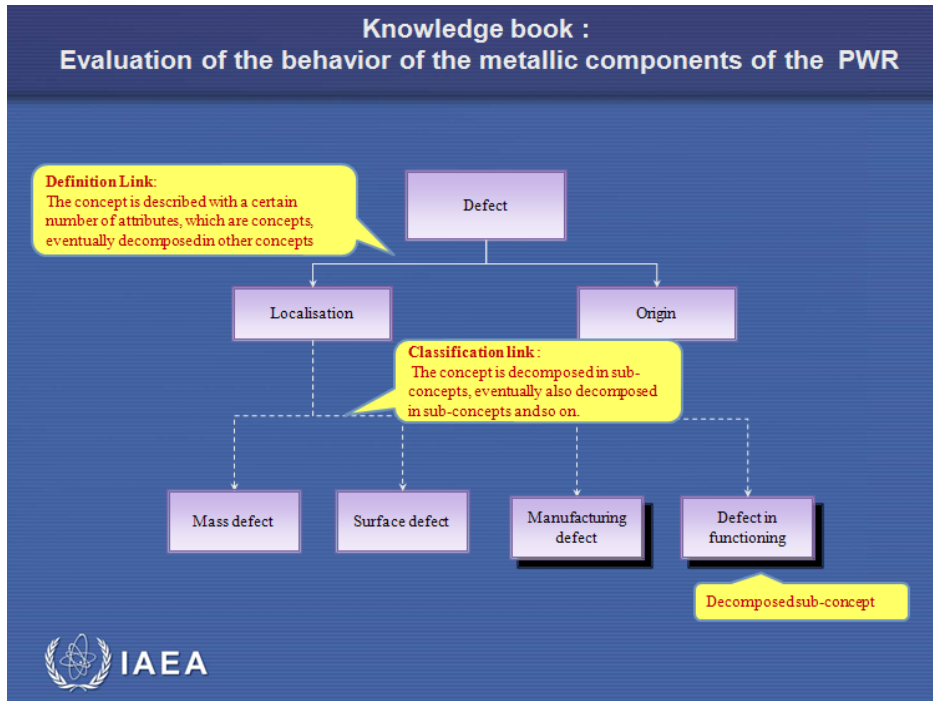
๓. ประวัติศาสตร์ (History)

เป็นหนังสือความรู้ที่อธิบายความรู้ในลักษณะรูปแบบของประวัติศาสตร์ความเป็นมา เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ขั้นตอนการพัฒนาการของเทคโนโลยี ดังตัวอย่างหนังสือความรู้ “ความปลอดภัยของบ่อเก็บเชื้อเพลิงใช้แล้ว”

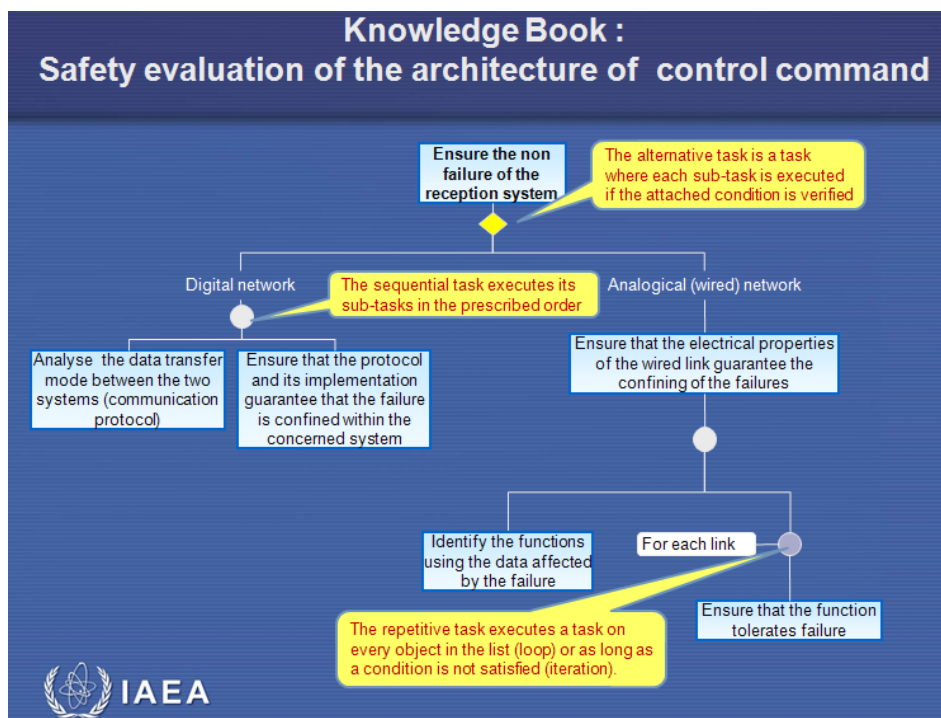
๔. แนวคิด (Concepts)

เป็นหนังสือความรู้ที่อธิบายความรู้ในลักษณะรูปแบบของแนวความคิดของความเชี่ยวชาญที่หลากหลาย ดังตัวอย่างหนังสือความรู้ “การประเมินผลการทำงานของชิ้นส่วนโลหะของเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์แบบกำลัง”

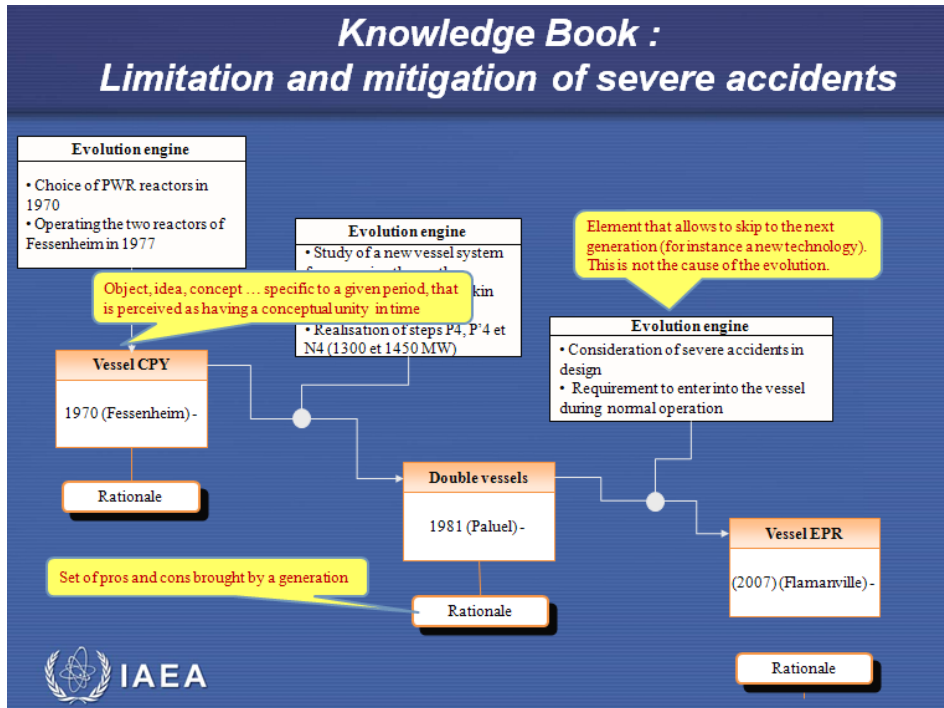
๕. ความรู้ (Know-how or Tasks)

เป็นหนังสือความรู้ที่อธิบายความรู้ในลักษณะรูปแบบของความรู้หรืองาน ขั้นตอนการทำงาน รวมทั้ง การแก้ไขปัญหาของงาน ดังตัวอย่างหนังสือความรู้ “การประเมินความปลอดภัยของโครงสร้างลำดับขั้นตอนของคำสั่ง”

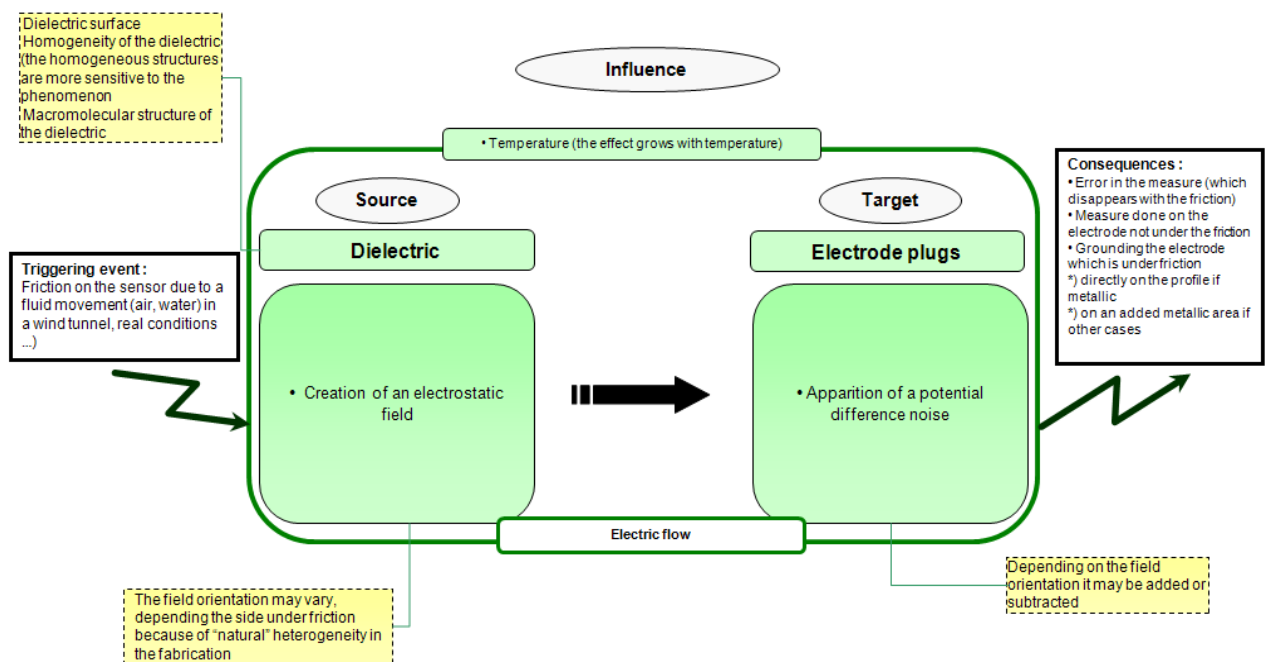

๖. วิวัฒนาการ (Lineages, Evolution)

เป็นหนังสือความรู้ที่อธิบายความรู้ในลักษณะรูปแบบของวิวัฒนาการเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่ต่อเนื่อง ดังตัวอย่างหนังสือความรู้ “ข้อจำกัดและการบรรเทาผลกระทบของการเกิดอุบัติเหตุอย่างรุนแรง”

ทั้งนี้ ได้มีการฝึกปฏิบัติในการออกแบบหนังสือความรู้ จำนวน ๒ ตัวอย่าง คือ การออกแบบร่องเท้ากีฬา (หนังสือความรู้ประเภท Activity) และลักษณะของการเกิด Triboelectric Effect (หนังสือความรู้ประเภท Phenomenon)

ตัวอย่าง การออกแบบหนังสือความรู้ประเภท Phenomenon “ลักษณะของการเกิด Triboelectric Effect”

- การประมวลความรู้ : เครื่องมือหมายเลข ๑๐ "คู่มือสำหรับการดำเนินการตามขั้นตอนการถ่ายโอนความรู้" (Tool n°10 Guide for Implementing a Knowledge Transfer Process)

ได้นำเสนอครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ เช่น ใครคือผู้ที่มีความรู้ วิธีการเก็บรวบรวมความรู้จากผู้ที่มีความรู้ ประเภทของข้อมูลหรือความรู้ที่จะได้รับการถ่ายโอน และผู้ที่ได้รับการถ่ายโอนความรู้ ซึ่งทั้งหมดนี้เรียกว่าความหมายของกระบวนการถ่ายโอนความรู้ โดยองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของกระบวนการนี้ คือ ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการถ่ายทอดความรู้, ประเภทความรู้ที่จะได้รับการถ่ายโอน, ผู้ที่มีความรู้, แหล่งที่มาของขั้นตอนการถ่ายโอน, ผู้รับความรู้, เป้าหมายของกระบวนการถ่ายโอนความรู้ ทั้งนี้ มีวิธีการของการถ่ายโอนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรม (ตัวต่อตัว, e-learning, ห้องเรียนเสมือนจริง ฯลฯ) การฝึกงาน (การให้คำปรึกษาการสอน) และเครือข่ายความรู้ (การทำงานกับชุมชน เครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ)